

የጽሑፍ ውስጣዊ

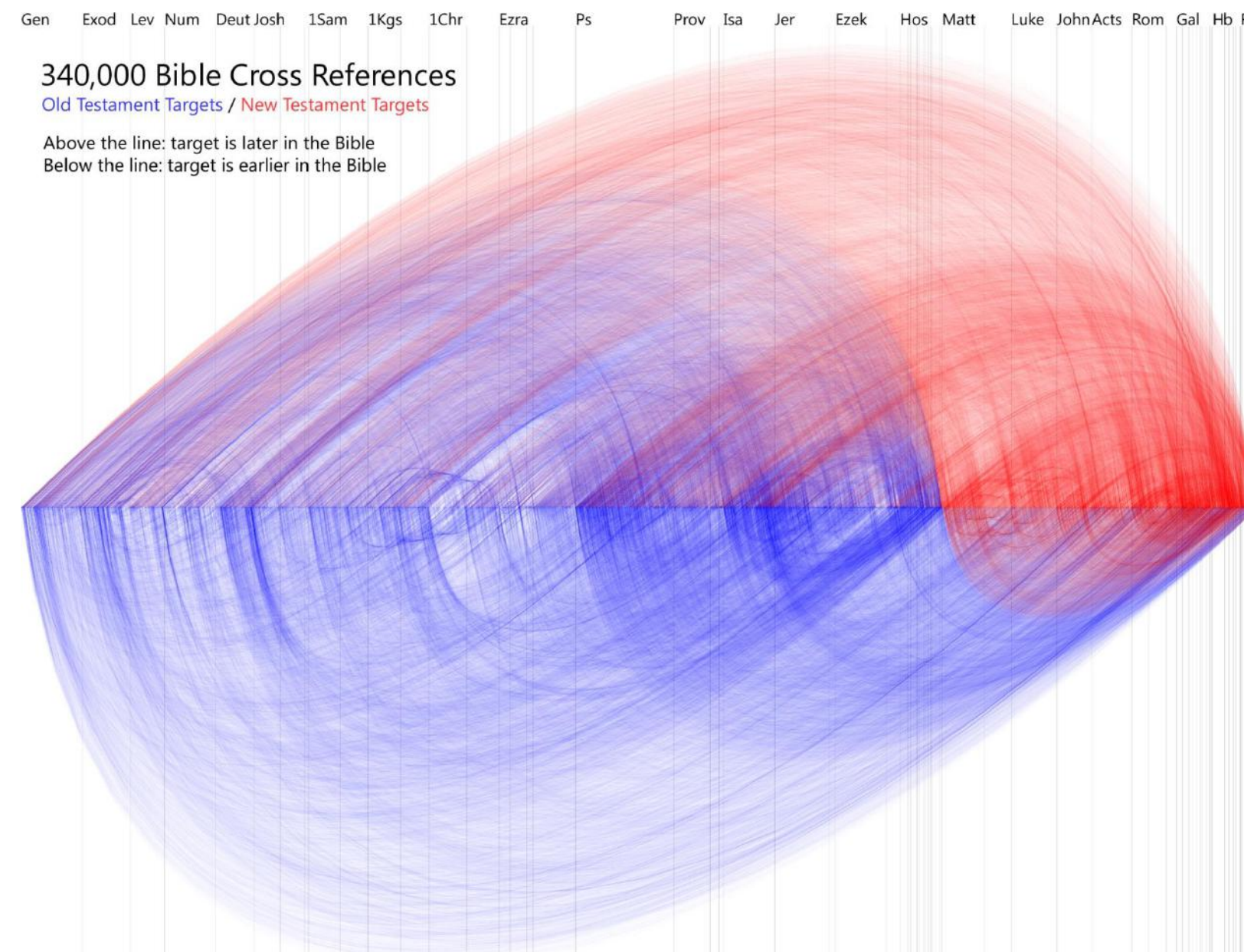
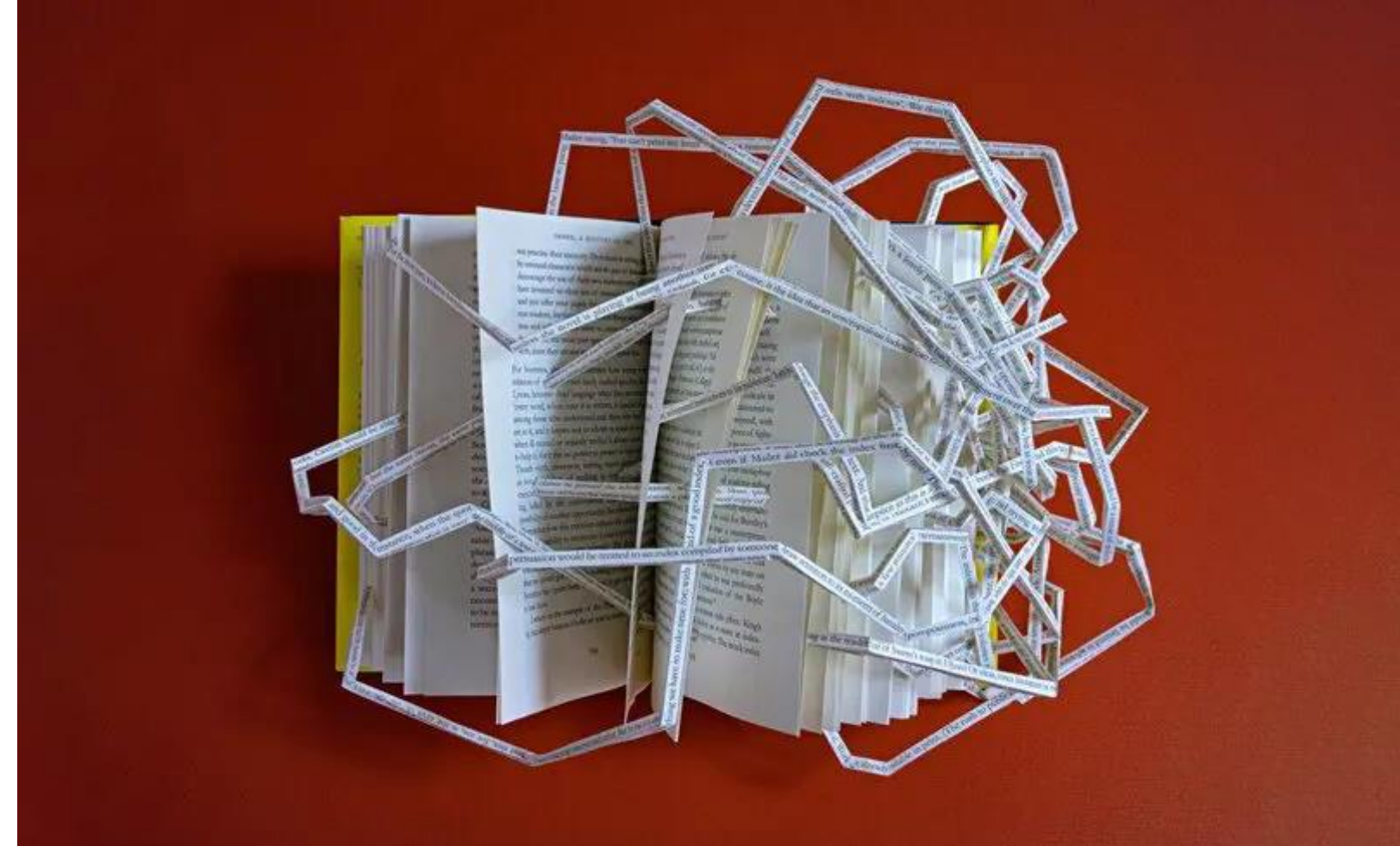
ተዛማጅነት

(Intertextuality)

□ መግቢያ

(Introduction)

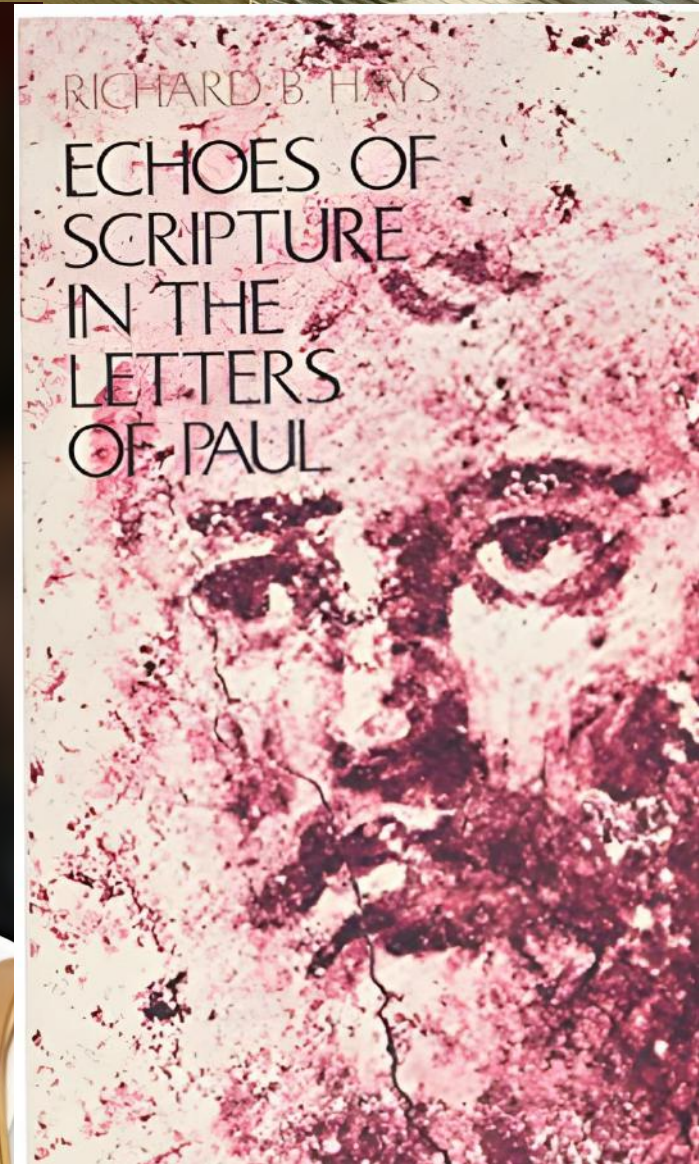
- መጽሐፍ ቅዱስ በ3 አህጉራት ውስጥ ፣በ3 የተለያዩ ቋንቋዎች፣ በግምት በ1500 ዓመት በሚሆን ርዝማኔ፣ ከ40 በላይ በሚሆኑና ከተለያዩ የህይወት ዘርፎች በተወጣጡ ሰዎች የተጻፉ 66 ግለሰባዊ መጽሐፍት ስብስብ ነው።
- ምንም እንኳን በዚህ መንገድ ቢጻፍም የሀሳብ አንድነትና ወጥነት መኖሩ የእግዚአብሔር ቃል ስለ መሆኑ ከሚያስረዱ ውስጣዊ ማስረጃዎች አንዱና ዋነኛው ነው።
- መጽሐፍ ቅዱስ ጥልቀ ግንኙነት ያላቸውን የተለያዩ ክፍሎችን የያዘ ባለ ብዙ ሽፋን ፅሁፍ እንደ መሆኑ መጠን የጹሁፍ ውስጣዊ ተዛማጅነት መገኘት ጽሁፎች እንዴት እርስ በእርሳቸው እንደተገነቡና የመጽሐፍ ቅዱስን ሀሳቦችና ትርጉሞችን እንዴት እንደሚያስተጋቡ ያሳያል።
- በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ወደ 340,000 ገደማ የሚሆኑ ተዛማጅ ማጣቀሻዎች አሉ።



□ አመጣጥ

(Origin)

- Intertextuality የሚለው ቃል ከላቲን intertextus ከተሰኘ ቃል የተወሰደ ሲሆን ትርጉሞቹም በሽመና ጊዜ ያለን መደባለቅ ያመለክታል።
- ይህም የቃሉን ስርወ-ቃል አመጣጥ ሲያሳይ ዱሐፎች በተናጠል ፤ አንዳቸው በሌላው ላይ ተጽዕኖ የሚያደርጉና የሚዛመዱ በመሆናቸው እርስ በርስ የተሳሰሩ ትርጉሞችና ሀሳቦች እንዳላቸው ለመተነተን የሚያበቃ አንድምታና ማዕቀፍ ያስቀምጣል።
- ዱሐፎች እርስ በርስ ባላቸው ተዛማጅነት ላይ በሚደረገው ጥናት የዱሐፍን ያክል እድሜ ያስቆጠረ ቢሆንም እ.ኤ.አ በ1969ዓ.ም Intertextuality የሚለው ስያሜ በስነ-ጽሑፍ ውይይት ውስጥ በማስተዋወቅ ጁሊያ ክርስቴቫ ፈርቀዳጅ በመሆን ትታወቃለች።
- ወደ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጥናቶች ስንመጣ እ.ኤ.አ በ1989 “Intertextuality in Biblical writings” እና “Echoes of scripture in the letters of Paul” በተሰኙ 2 መጽሐፍት ምክንያት ሊተዋወቅ ችሏል።



□ ድንበሮቹ

(Borders)

- የፅሁፍ ውስጣዊ ተዛማጅነት በጽሁፎች መካከል ያለውን ውስብስብ ግንኙነት የሚያጠቃልል ጽንሰ ሀሳብ ቢሆንም፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ምርምር ውስጥ የጽሁፍ ውስጣዊ ተዛማጅነትን የሚቀርጹና የሚገድቡ ድንበሮች አሉ።
- እነዚህን ድንበሮች መጠበቅ ለተጠያቂነትና ለትክክለኛ አተረጉጥ መሠረታዊ ነጥቦች ሆነው እናገኛቸዋለን።
- ድንበሮቹም የሚከተሉትን ያካትታሉ፤
 - የመጽሐፍ ቅዱስ ቀኖና
 - የጽሁፎቹ ታሪካዊና ባህላዊ አወድ
 - የጽሁፎቹ ስነ- ጽሑፋዊ ዘወጎች ወይም የአጻጻፍ ስልት
 - ጽሁፎች አውራ ከሚባሉ የርዕዮተ ዓለም ጽንሰ ሀሳቦች ጋር የሚሳተፍበትና የሚሞግትበት መንገድ
 - ጽሁፎቹ ከስነ-መለኮት ጽንሰ ሀሳቦች ጋር የሚገናኝበትና ሀሳባቸውን የሚያዳብሩበት መንገድ
- በእነዚህ ድንበሮች ስር በመሆን Biblical Intertextuality በ6 ወገን መድበን ማየት እንችላለን።



□ ቀጥተኛ ተዛማጅነት

(Marked Intertextuality)

- ይህ አይነቱ የጽሁፍ ውስጣዊ ተዛማጅነት የሚያመለክተው ሆን ተብሎ ቀጥተኛና ግልፅ የሆኑ ጥቅሶችን ቀጥተኛ በሆነ መልኩ ከአንድ መፅሐፍ ቅዱስ ክፍል ወደ ሌላ የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል በማካተት በክፍሎቹ ውስጥ ግንኙነቶችን የመመስረትና ሀሳብን የማስተጋባት መንገድ ነው።
- እንደምሳሌ የዮናስን መፅሐፍ ብንመለከት የመፅሐፍ ትረካ የቀረበው ከዘፀአት 34፡5-7 በቀጥታ በተጠቀሰው ጥቅስ ዙሪያ ሲሆን፤ እርሱም እግዚአብሔር መሃሪና ይቅር ባይ አምላክ፣ከቁጣ የራቀ፣ ምህረቱና ታማኝነቱ የበዛ አምላክ መሆኑን ይገልጻል።



□ ኢ-ቀጥተኛ ተዛማጅነት

(Unmarked Intertextuality)

- ይህ አይነቱ የጽሁፍ ውስጣዊ ተዛማጅነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ፅሁፎች መካከል በግልፅ ያልተጠቀሱ ሰውር ግንኙነቶችን ነው። ይህም በፅሁፎች ውስጥ ጠለቅ ያለ ፍለጋ እንዲኖር በማድረግ ያለ ግልፅ እውቅና አንዱ የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል በሌላኛው የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል ውስጥ የሚያስተጋባውን ጭብጥና ትርጉም ማስተዋል ያስችላል።
 - ለምሳሌ - በመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ውስጥ በተለያዩ ጊዜ ያሉ በመሆናቸው በንጉሥ ሳኦል እና በመጽሐፈ አስቴር መካከል ያለው ግንኙነት ቀጥተኛ አይደለም። ነገር ግን መጽሐፈ አስቴር የመርዶክዮስ እና የሐማን ግንኙነት በሰላሙ 15 ላይ በሳኦልና በአጋግ የአማሌቃውያን ንጉሥ መካከል ከነበረው የጥንት ጠላትነት ጋር ይመሳሰላል። እስራኤላውያን እና በአማሌቃውያን መካከል ያለውን ቀጣይነት ያለው ትግል የሚያመለክት እና የመለኮታዊ ፍትህ እና የእግዚአብሔር ትእዛዛት በትውልዶች ውስጥ መፈፀሙን በማሳየት በግላቸው ግጭት ውስጥ ይህ ታሪካዊ ቂም እንደገና ተቀስቅሷል።



□ ትረካዊ ተዛማጅነት

(Narrative Intertextuality)

- ይህ አይነቱ የጽሁፍ ውስጣዊ ተዛማጅነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ፅሁፎች ባላቸው ትረካዎች እንዴት እርስ በእርስ እንደሚገናኙ የሚያሳይ ነው። በአንዱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ውስጥ ያለ ትረካ በሌላ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ውስጥ ያለውን ቀጣይነት፣ የታሪክ መቁረጥ ወይም ደግሞ ታሪኩን እንደገና በመተረክና ተያያዥ የሆነ አዲስ ትርጉም በመስጠት የሚፈጥሩትን ትስስር ያመለክታል።
 - ለምሳሌ በሮሜ 8:18-39 ባለው ክፍል የዘፀአትን ታሪክ እንደገና በመተረክና እግዚአብሔር በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል የሰራውን የማዳን ስራ በታሪኩ ውስጥ በማካተት ከቀድሞው የእስራኤል ውድቀት አዲስ ትውልድ እንዲመጣ በማድረግ ለእስራኤል ሰዎች የወደፊት ተስፋንና አዲስን ማንነት ሲሰጥ እንመለከታለን።

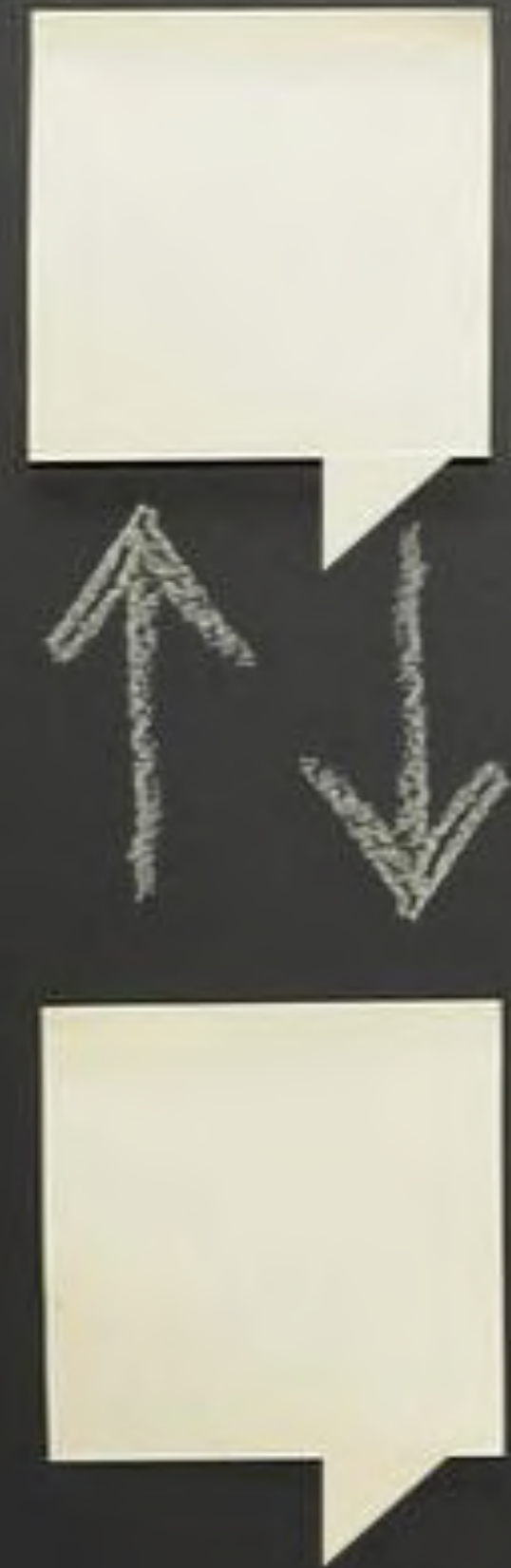


□ ንግግራዊ ተዛማጅነት

(Dialogical Intertextuality)

- ይህ የሚያመለክተው መፅሐፍ ቅዱሳዊ ፅሁፎች እርስበርሳቸው በተለያዩ እይታዎችና አመለካከቶች ላይ ውይይት በማድረግ የሚግባቡበትን ወይንም የሚስማሙበት መንገድ ነው። ቀድሞ የተነገረው የመፅሐፍ ቅዱስ ሀሳብ በሌላኛው የመፅሐፍ ቅዱስ ክፍል ውስጥ ሲነሳ ቀዳሚው የመፅሐፍ ሀሳብ በቀላሉ የማይረታና ዝም የማይባሉ መግለጫዎችን ያስተጋባል። ይህም ሂደት በፅሁፎቹ መካከል በሁለት መንገድ በሚደረግ ጫናን በመፍጠር አዲሱ የቀደመው ሀሳብ ላይ ፤ የቀድሞው አዲሱ ላይ ያለውን ተፅዕኖ መመልከት ይቻላል።

- ለምሳሌ - የምሳሌ መፅሐፍ ብንመለከት በፅድቅና በብልፅግና መካከል ያለውን ቀጥተኛ ግንኙነት ሲያቀርብ፤ የኢየሱስ መፅሐፍ ደግሞ ለዚህ ፈታኝ ሀሳቦችን ያቀርባል።



□ ገላጭ ተዛማጅነት

(Exegetical Intertextuality)

- ይህ ዘዴ በጊዜ ቅደም ተከተል ቀድመው የተፃፉ ፅሁፎች እንዴት እንደሚተረጎሙ ወይም ቀደም ባሉት ፅሁፎች ላይ እንዴት እንደሚገነቡ በማሳየት ጥልቅ የሆነ ስነመለኮታዊ ትርጉሞችና ትስስሮችን ያሳያል።
 - ለምሳሌ በሮሜ 2:17-29 ጳውሎስ አይሁድ መገረዝ የህግን ስርዓት ባለመተላለፍ ውስጥ ካልሆነ ትርጉም እንደማይኖረው በማሳየትና "የልብ መገረዝ" የሚለውን ፅንሰ ሀሳብ በፅሁፍ ውስጥ በማስተዋወቅ መገረዝ ብሔራዊ ማንነት ላይ ያለ ነገር ብቻ ሳይሆን መንፈሳዊ ልምምድ እንደሆነ ለመግለጽ ስነ-መለኮታዊ አፅንኦት ሲሰጥ እንመለከታለን።



□ ውስጠ-ፅሁፋዊ ተዛምዶ

(Intratextuality)

- ይህ የመፅሐፍ ቅዱስ ደራሲዎች በአንድ መፅሐፍ ውስጥ ያለውን ሀሳብ ደግሞ በመፃፍ፣ በመጠቀምና በማስተጋባት ወጥነትና አንድነት የሚያሳዩበት መንገድ ነው። ይህም በመፅሐፍ ውስጥ የፅሁፉን ትርጉም የሚቀርፁ ግንኙነቶችን ይፈጥራል።
 - በዘፍጥረት 9:6 ላይ ሰው በእግዚአብሔር መልክ የተፈጠረ በመሆኑ የሰውን ደም ማፍሰስ ሀጥያት እንደሆነ የሚያሳየው ክፍል በዘፍጥረት 1:26-27 ባለው ክፍል ውስጥ ሰው በእግዚአብሔር አምሳል መፈጠሩን ከሚያስረዳው ክፍል ጋር ተመሳሳይ የሆነ ሀሳብ ፣ ቋንቋና መዋቅርን ይጋራል።

